

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.606/2014/5.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek, a ... Ügyvédi Iroda által képviselt alperes neve alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 9. sorszámú végzésével kijavított, 2014. szeptember 24. napján kelt 47.G.43.537/2014/8. számú ítélete ellen a felperes által 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 504.000 (Ötszáznégyezer) forint + áfa, valamint 22.680 (Huszonkettőezer-hatszáznyolcvan) forint perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében azt kérte a bíróságtól az alperes perköltségben marasztalása mellett, hogy a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: Törvény.) 8. § (4) bekezdése alapján alkalmazandó 11. § (3) bekezdése szerint állapítsa meg, hogy az általa a Törvény hatálya alá tartozó 2004. május 1. és 2014. július 26. közötti időszakban kötött, a Törvény rendelkezései szerint fogyasztói kölcsönszerződésnek minősülő szerződésekben a felperes által alkalmazott, számára egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő, a per tárgyává tett általános szerződési feltételek megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek mindegyikének, ezért tisztességesek és érvényesek. A kereset tárgyát az alábbi - azonos tartalommal megszövegezett - szerződéses kikötések érvényességének megállapítása képezte: a 2010. március 1. és 2011. április 5.

napja között hatályos Kölcsönszerződés számú általános szerződési feltételei XXVI. egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai, Kölcsönszerződés, és Kölcsönszerződés számú általános szerződési feltételei XXIV. egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai;

a 2011. április 6. és 2012. április 4. napja között hatályos Kölcsönszerződés, Kölcsönszerződés, Kölcsönszerződés számú általános szerződési feltételei XXVI. egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai;

a 2012. április 5. és 2014. március 14. napja között hatályos Kölcsönszerződés, Kölcsönszerződés, és Kölcsönszerződés számú általános szerződési feltételei XXVI. egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai;

a 2010. március 1. és 2011. április 5. napja között hatályos Pénzügyi Lízingszerződés, Pénzügyi Lízingszerződés, Pénzügyi Lízingszerződés általános lízing feltételei XXII. egyéb rendelkezések 1. és 2. pontjai;

a 2011. április 6. és 2012. április 4. napja között hatályos Pénzügyi Lízingszerződés, Pénzügyi Lízingszerződés, Pénzügyi lízingszerződés számú általános lízing feltételei XXII. egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai;

valamint a 2012. április 5. és 2014. március 14. napja között hatályos Zártvégű Pénzügyi Lízingszerződés, Zártvégű Pénzügyi Lízingszerződés, Zártvégű Pénzügyi Lízingszerződés számú általános lízingfeltételei XXII. egyéb rendelkezések fejezetének 1. és 2. pontjai.

A kereset tárgyát képező általános szerződési feltételek azonosan a következőképpen rendelkeznek:

„1. A Finanszírozó a szerződésben meghatározottakon túl a szerződéskötéskor meghatározott feltételek melletti díjszabást alkalmazza a következő esetekben. A futamidő alatti csekk-kérés, Adós által harmadik személy részére történő használatbaadás engedélyezése, forgalmiengedély-csere, személyi- és teherfuvarozói engedély kiadása, üzembentartói engedély és egyéb engedély kiadása, bankinformáció nyújtása, szerződésfelmondás, szerződésmódosítás, felszólítás a szerződéses kötelezettség teljesítésére, szerződésmásolat készítése, már kiadott dokumentumok ismételt kiállítása, sms-ben történő felszólítás és/vagy felmondás, felmondás hatályon kívül helyezése, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és a KHR-be való adatátadásról tájékoztatás.

2. A Finanszírozó Természetes személy adós esetén a kölcsön futamideje alatti csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, szerződéses kötelezettség teljesítésére vonatkozó felszólítás, KHR-be való felvitelre való figyelmeztetés és a KHR-be való adatátadásról tájékoztatás költségét jogosult egyoldalúan a kölcsönszerződés megkötését követően a ... Zrt.-nek a Lízingbeadó által fentiek szerint igénybe vett szolgáltatásainak díjáról szóló hirdetményben foglalt változás tényleges hatásának megfelelő arányban akként módosítani, hogy ezen változás évente a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett előző évi éves fogyasztói árindex mértékét nem haladja meg.

A Finanszírozó a fentebb megjelölt díjak módosítása esetén a Természetes személy adóst a módosítás tényéről és a módosított díjak új mértékéről a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább hatvan nappal hirdetményben, továbbá - a Lízingszerződésben foglaltak szerint - a módosítás hatálybalépését megelőző

legalább 60 nappal postai úton feladott levéllel vagy más tartós adathordozón is értesíti.

A fenti költségeknek Természetes személy adós számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetén a Természetes személy adós a módosítás hatálybalépése előtt jogosult a Lízingszerződés díjmentes felmondására."

Felperes részletes indokai kifejtésével a Pp. 155/B. §-a, illetve 155/A. §-a alapján a per tárgyalásának egyidejű felfüggesztése mellett indítványozta az Alkotmánybíróság eljárásának és az Európai Unió Bírósága eljárásának kezdeményezését. Álláspontja szerint a jelen eljárás alapjául szolgáló Törvény 4. § (1) bekezdése, 11. §-a a visszamenőleges jogalkotás tilalma folytán sérti az Alaptörvény B) cikkében foglalt jogállamiság és jogbiztonság elvét, a 26. Cikk (1) bekezdésbe foglalt bírói függetlenség elvét, a 7. § (7) bekezdés a) pontja, a 10. § (3) és (4) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. Cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogot. A Kúria 2/2014. Polgári Jogegységi Határozatának 2. pontja is összeegyeztethetetlen az Alaptörvény több rendelkezésével, sérti a hatalmi ágak elválasztásának elvét. Mind a Törvény, mind a jogegységi határozat sérti az Európai Unió Magyarországra is kötelező jogi előírásait, ezáltal felmerül az Alaptörvény E) cikkének sérelme is. Az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a 2014/17/EU. irányelv 23. Cikk (5) bekezdésében foglaltak értelmezése és a 93/13. EGK Tanácsi Irányelv 7. cikkében foglaltak feltárása érdekében szükséges.

A per érdemére nézve felperes indokai részletes kifejtésével állította, a per tárgyává tett általános szerződési feltételek maradéktalanul megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek mindegyikének, tisztességesek és érvényesek. Hangsúlyozta, a Törvény rendelkezéseinek értelmezésére, alkalmazására is csak az Alaptörvénnyel összhangban kerülhet sor, ebből következően a kereset elbírálása során irányadó jogszabályi rendelkezések köre nem szűkíthető le a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglaltakra, a tisztességtelenség vizsgálatakor nem hagyhatók figyelmen kívül a perbeli általános szerződési feltételek kidolgozása, alkalmazása időpontjában hatályban volt nemzeti és uniós jogszabályok koherens rendszert alkotó irányadó rendelkezései.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult a felperes perköltségben marasztalásával. Az Alkotmánybíróság, valamint az Európai Unió Bírósága eljárásának kezdeményezését és ezzel összefüggésben a tárgyalás felfüggesztését egyaránt sürgősségnek tartotta, indokai részletes kifejtése mellett. Érdemben arra nézve is részletesen kifejtette álláspontját, hogy a kereset tárgyát képező kikötések miért nem felelnek meg egy időállapotban sem a felperes által megjelölt jogszabályi feltételeknek.

Az elsőfokú bíróság a 9. sorszámú végzésével kijavított 47.G.43.537/2014/8. számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 1.270.000,- forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság arra utalva, hogy a 8. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt II. számú végzésével elutasította az Alkotmánybíróság és az Európai Unió Bírósága eljárásának kezdeményezésére, illetve ez okból a tárgyalás

felfüggesztésére irányuló felperesi kérelmet, kifejtette, nem észlelt alaptörvény-ellenességet a Törvény és a jogegységi határozat felperes által megjelölt rendelkezései vonatkozásában, sem a hatalommegosztás, a jogállamiság, a jogbiztonság, sem a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát jelentő elv, a tisztességes eljáráshoz, a bírósághoz forduláshoz való jog, a bírói függetlenség elve, illetve a fogyasztók jogainak sérelmével összefüggésben és az Alaptörvény E) cikkének rendelkezései tekintetében sem, ugyanakkor a bírói gyakorlat szerint (BH1994.448) e körben álláspontját nem köteles részletesen indokolni.

Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezését a 93/13/EGK irányelv felperes által megjelölt rendelkezései értelmezése érdekében azért nem tartotta szükségesnek, mert az irányelv átültetése a nemzeti jogba megtörtént, így közvetlen alkalmazásának szükségessége a perben nem merült fel, az irányelv értelmezését az is szükségtelenné teszi, hogy rendelkezéseire a Törvény alapjául szolgáló jogegységi határozat meghozatalakor a Kúria figyelemmel volt.

A 2014/17/EU. irányelv tagállami implementációjának határideje még nem járt le, továbbá az irányelv csak a 2016. március 21. napja után kötött hitel megállapodásokra alkalmazandó, így a jelen per tárgyát képező, 2004. május 1. és 2014. július 26. napja között alkalmazott általános szerződési feltételek esetében az irányelv alkalmazása egyébként is kizárt.

A továbbiakban a Törvény 1. § (1) bekezdésében, 4. § (1) bekezdésében és 11. §-ában foglaltakra utalva kifejtette, a jelen per tárgyát kizárólag a felperes által 2004. május 1. és 2014. július 26. közötti időszakban kötött fogyasztói

kölcsönszerződésekben a felperest egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító általános szerződési feltételek tisztességének vizsgálata képezi, képezheti. Azon szerződéses rendelkezésekre nézve, amelyek a felperest nem jogosítják fel a kamat, díj, költség egyoldalú módosítására, a Törvény nem állítja fel a tisztességtelenség vélelmét. Ebből követően az ilyen szerződési feltételek nem tartoznak a Törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya alá, így azokra nézve nincs helye a vélelem megdöntésére irányuló kereset megindításának. Mindezekre tekintettel a kereset 1-18. pontjában megjelölt ÁSZF rendelkezések 1. pontjai tekintetében a vélelem megdöntése iránti perindításra a felperes nem rendelkezik keresetösségi joggal, e körben a keresetet ezért kellett elutasítani.

A per tárgyává tett ÁSZF rendelkezések 2. pontjában foglalt, lényegében azonos tartalmú kikötések tisztességének vizsgálata körében az elsőfokú bíróság mindenekelőtt rögzítette, a Törvény 4. § (1) bekezdése konjunktív feltételként határozta meg az ott felsorolt elvek érvényesülését, így azok bármelyikének sérelme a szerződéses kikötés tisztességtelenségét vonja maga után, ugyanakkor a 2/2014. PJE határozat indokolásában foglaltakra figyelemmel elsődlegesen az átláthatóság követelményének érvényesülése vizsgálandó.

A Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjában, a 2/2014. PJE határozat indokolásának III/2. pontjában, valamint a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában foglaltakra tekintettel az átláthatóság elve azt jelenti, hogy a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettsége keletkezésének

indokait, a kötelezettség változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Ezért a szerződés rendelkezéseiből egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az ok-listában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére, azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz lehetővé, illetve milyen mértékű csökkentést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára.

Nincs jelentősége annak a felperesi hivatkozásnak, miszerint a költségváltozás egy fogyasztó tekintetében csak minimális összeget érhet el, és annak sem, hogy a felperes az általános szerződési feltételek hatályban léte alatt nem élt az egyoldalú módosítás lehetőségével, továbbá annak sem, hogy a költségek nem feltétlenül merülnek fel és a KSH adatokra utalással maximált az összeg.

A vizsgált szerződéses kikötés nem határozza meg, hogy a felperes a ... Zrt. (továbbiakban: Posta) mely szolgáltatásait fogja igénybe venni, erre nézve az általános szerződési feltételek 1. pontjai sem nyújtanak semmilyen támpontot. Így a fogyasztó nem tudja előre felmérni, hogy a tételesen felsorolt események - csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás, stb. - bekövetkezésekor felmerülő költségek a szerződés megkötésekor irányadó összegükhöz képest változnak-e és ha igen, milyen mértékben. A felperesnek az általános szerződési feltételek hatályban léte alatt alkalmazott díjjegyzékei szintén nem tartalmaznak arra nézve adatot, hogy a felperes a Posta mely szolgáltatását veszi igénybe és annak költsége a díjjegyzékében meghatározott díjon belül mekkora részt tesz ki. Ennek alapján a költség esetleges módosulása és a módosulás mértéke a fogyasztó számára nem állapítható meg. Nem teljesül az a törvényi követelmény, hogy a fogyasztó előre láthassa, milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek ráhárítására.

Sérti az átláthatóság elvét az a körülmény is, ha a fogyasztót a pénzügyi intézmény több különböző irat összeolvasására kényszeríti és nem szükségszerű, hogy a fogyasztónak a Posta hirdetményeiről tudomása van.

A Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában írt egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének meg nem felelés indokait az átláthatóság elvének vizsgálata során kifejtett indokokra utalással adta meg az elsőfokú bíróság.

A Törvény 4. § (1) bekezdés b) pont szerinti tételes meghatározás elvével kapcsolatban, amely az ún. ok-lista törvényi kritériumok szerinti vizsgálatát jelenti, és amellyel szemben az a jogszabályi követelmény, hogy a szerződésmódosítás feltételei tételesen meghatározottak legyenek, ne tartalmazzon példázó felsorolást, az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a 2. pont szerinti általános szerződési feltételek abban a részben megfelelőek, hogy tételesen felsorolják azokat az eseményeket, amelyek bekövetkezésekor a felperes élhet az egyoldalú szerződésmódosítás jogával. Ugyanakkor a fogyasztó csak azt tudja felmérni, hogy a költségeket milyen események bekövetkezésekor kell viselnie (csekk-kérés, felszólítás, szerződésfelmondás stb.), azt azonban nem, hogy melyek az előre meg nem határozott szolgáltatások alapján módosítható költségek, így a tételes meghatározás elve nem érvényesül.

A Törvény 4. § (1) bekezdés c) pont szerinti objektivitás elvét azért sértik a vizsgált szerződéses kikötések, mert bár a felperesnek a Posta árképzésére nyilvánvalóan nincs ráhatása, ugyanakkor szabadon választja ki, hogy a Posta szolgáltatásai

közül melyiket, milyen költséggel járót vesz igénybe, így végső soron befolyásolni tudja a fogyasztóra továbbított költségek mértékét, tehát azért nem teljesül a törvényi feltétel, mert a felperesnek módja van a változás mértékében közrehatni. A Törvény 4. § (1) bekezdés d) pont szerinti ténylegesség és arányosság elve pedig azért sérül, mert kétségtelen, hogy a Posta árváltoztatása kihathat a felperes postázási költségeire, a postai szolgáltatás pontos megjelölésének hiánya, a szolgáltatás a felperes díjain belüli arányának megjelölés elmaradása nem teszi lehetővé a fogyasztó számára a változás mértékének, arányának előrelátását. A Törvény 4. § (1) bekezdés g) pont alatti szimmetria elve sem érvényesül a vizsgált kikötések vonatkozásában, mert a költségek módosulásának lehetőségét a szerződési kikötések kizárólag a felperes jogosultságaként határozzák meg. A számára kedvező irányú változásokat a fogyasztó az általános szerződési feltételek ilyen irányú rendelkezésének hiányában nem tudja kikényszeríteni, ami a szerződéskötéskor kialakult érdekegyensúlyt megbontja. Arra tekintettel pedig, hogy az 1996. évi CXII. tv. (régi Hpt.) 210. § (3)-(4) bekezdésében, illetve a 2013. évi CCXXXVII. tv. (Hpt.) 279. § (4)-(5) bekezdésében szabályozott árazási elvek nem képezik az általános szerződési feltételek részét, a felperes alappal nem hivatkozhat arra, hogy a 2010. január 1. napjától hatályos kógens jogszabályi előírás alapján a törvény erejénél fogva anélkül is teljesül a feltétel, hogy az erről szóló szabályozást a szerződéses kikötés kimondaná, mert a pénzügyi intézményt felügyelő hatóság ellenőrzi az elv betartását. Amennyiben a felperes által előadottakra figyelemmel a szimmetria elvének sérelme mégsem lenne megállapítható, a perbeli szerződéses kikötések nem felelnek meg az átláthatóság követelményének, mert nem tartalmazzak rendelkezést a körülmények fogyasztó számára kedvezőtlen megváltozása esetére a szerződés fogyasztó javára történő módosításának kötelezettségére nézve. Az Európai Unió Bírósága C-92/11. számú ítéletének 50. pontja értelmében ugyanis a jogszabályi előírás folytán kötelezően alkalmazandó és ezáltal a szerződés részévé váló jogszabályi rendelkezést az átláthatóság érvényesülésének biztosítása céljából kifejezetten a szerződés részévé kell tenni annak érdekében, hogy a fogyasztó erről megfelelően tájékozott legyen. Vagyis fogyasztói szerződés esetén az átláthatóság elvének biztosítása érdekében nem mellőzhető az egyébként kógens jogszabályi rendelkezés folytán a szerződés részévé váló rendelkezés tartalmának a szerződésbe történő beépítése. A Törvény 4. § (1) bekezdés f) pont szerinti felmondhatóság elvének sérelmét az elsőfokú bíróság nem találta megállapíthatónak. Figyelemmel arra, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt hét elvből a perbeli szerződéses kikötések csak a felmondhatóság elvének feleltek meg, a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján a kereset elutasításának volt helye.

Az ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, melyben kérte az első fokú ítélet megváltoztatását kereseti kérelmének történő helyt adással és az alperes perköltségben marasztalását a 32/2003. (VIII.22.) IM számú rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti külön megállapodás alapján. Továbbra is kérte a tárgyalás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését a Törvénynek a fellebbezésében részletesen kimunkált indokolással érintett rendelkezései, továbbá a 2/2014. PJE határozat 2.

pontjában foglaltak visszamenő hatállyal történő megsemmisítése, ezen rendelkezések jelen eljárásban történő alkalmazásának kizárása érdekében, valamint az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmét is fenntartotta.

A Törvény alaptörvény-ellenességére és uniós irányelvi normáknak megfelelő értelmezése szükségességére vonatkozó álláspontja tekintetében utalt a Fővárosi Törvényszék 4.G.43.590/2014/5-I. számú felfüggesztő végzése indokolásában foglaltakra, amelyre tekintettel az első fokú eljárásban felhozott indokait kiegészítve hangsúlyozta, a Törvényben a jogalkotó a tisztességtelenség korábban alkalmazott fogalmát a Törvény hatálya alá tartozó szerződési feltételek vonatkozásában a tisztességtelenség törvényi definícióján túlmutató olyan tartalommal töltötte meg vélelem formájában, amely normatív tartalommal az általános szerződési feltételek tisztességtelenségére vonatkozó korábbi jogi szabályozás nem rendelkezett. A visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközik és ennél fogva sérti az Alaptörvény B) Cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság, illetve az annak részét képező jogbiztonság követelményét az, hogy a Törvény 1. § (1) bekezdése és 4. § (1), valamint (2) bekezdése a Törvény hatálybalépését megelőzően kötött fogyasztói kölcsönszerződések egyoldalú pénzügyi módosításával kapcsolatos szerződési feltételei vonatkozásában a tisztességtelenség új definícióját állítja fel, mégpedig úgy, hogy a bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a feltétel tisztességességét az alkalmazásakor hatályos jogszabályi környezet rendelkezéseire tekintettel bírálja el, a bíróságnak a Törvény hatálybalépése előtt alkalmazott olyan szerződési feltételt kell tisztességtelennek minősítenie, amely a szerződéskötés időpontjában a Ptk.-ban rögzített szempontok alapján a Törvény rendelkezései hiányában nem biztos, hogy tisztességtelennek minősült volna. Az említett alaptörvényi követelményt sérti az is, hogy a Törvény tárgyi hatályának az 1. § (1) bekezdése szerinti szabályozása, a személyi hatály 1. § (3) bekezdésében foglalt meghatározása, továbbá a Törvény 19. § (1), (2) bekezdésében foglaltak, 8. § (1) bekezdésében foglaltak nem elégítik ki a normavilágosság elvéből fakadó követelményeket.

A Törvény 19. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel továbbá hiányzik a Törvény alkalmazására felkészüléshez szükséges kellő idő, a 11. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak alapján pedig nem lehet megállapítani, hogy a vélelem megdöntése iránt a Törvény rendelkezései szerint indított perben születő ítéletek személyi hatálya pontosan kire terjed ki, ami ugyancsak sérti a jogállamiság, jogbiztonság Alaptörvényben rögzített követelményét.

Mindezekon felül az Alaptörvény 28. Cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogot sértik a Törvény 4. § (1) bekezdésében, 6. §-ában, 8. § (1) bekezdés a) pontjában, 8. § (3) bekezdésében, 9. § (3) bekezdésében, 10. § (4) bekezdésében, 11. § (1) bekezdésében, 7. § (7) bekezdés a), d), e), g), h) pontjaiban foglalt rendelkezések, amelyek a maguk összességében az anyagi jogi értelemben vett igazság feltárásához fűződő jog sérelmét is eredményezik, mert nem biztosítanak megfelelő időt a Törvényben felállított vélelem megdöntése iránti perben áttekintendő nagy terjedelmű iratok feldolgozására.

Az Alaptörvény XXVIII. Cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogosultság sérelmét jelenti a Törvény 8. § (2) bekezdésében, 7. § (5) bekezdésében, 13. § (1) bekezdésében és 15. § (1) bekezdésében foglalt

rendelkezők, amelyek a jogvesztő perindítási határidő elmulasztása esetén kizárják az igazolási kérelem lehetőségét, a kézbesítési vélelem megdöntésére sem adnak lehetőséget, továbbá a fellebbezési határidőt az általános 15 nappal szemben 8 napban, a felülvizsgálati kérelem benyújtásának határidejét az általános 60 nappal szemben ugyancsak 8 napban állapítják meg.

A felperes véleménye szerint a 93/13/EGK. irányelv értelmezésével összefüggésben azért nem mellőzhető az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése, mert az irányelv 1. Cikk (2) bekezdése kiveszi az irányelv hatálya alól azokat az általános szerződési feltételeket, amelyek a tagállamok kötelező érvényű jogszabályaiban rögzített előírásait veszik figyelembe, a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elvek vizsgálatának kizárólagosságát előíró 11. §-ban foglalt rendelkezéssel ugyanakkor a Törvény éppen annak a lehetőségét zárja ki, hogy a bíróság a perben figyelemmel legyen arra, ha valamely általános szerződési feltétel kötelező jogszabályi előírás figyelembevételével került kidolgozásra. Emiatt arra nem irányadóak az irányelv tisztességtelenségre vonatkozó előírásai. A tisztességtelenségi irányelv 7. Cikke értelmezésének szükségességét pedig az indokolja, hogy aggályos, hogy a Törvény 7. § (7) bekezdés a) pontja, amely kizárja a beavatkozás lehetőségét, összeegyeztethető-e a fogyasztói jogoknak az irányelv 7. Cikkében foglaltak szerinti érvényesítésével. Azzal összefüggésben, hogy a Törvény alkalmazhatósága körében nem mellőzhető a tisztességtelenségi irányelvnek megfelelőség vizsgálata, a felperes a Törvény indokolására, továbbá a 6/2013. PJE határozat 5. pontjában foglaltakra is utalt. A felperes véleménye szerint továbbá a 2014/17/EU. irányelv időbeli hatályától függetlenül az uniós joggyakorlatnak való megfelelés kérdését veti fel, hogy a Törvény 4. §-ában, 7. § (7) bekezdés a) pontjában, 10. § (3), (4) bekezdésében, valamint 11. §-ában foglaltak összeegyeztethetők-e az irányelvben rögzített követelményekkel, hiszen a Törvény a hatálybalépése előtt megkötött szerződések általános szerződési feltételeinek tisztességtelenségével összefüggésben állapított meg anyagi jogi szabályokat, állított fel vélelmet e szerződési feltételek tisztességtelenségére nézve, ugyanakkor a vélelem megdöntésének lehetőségét korlátozza azzal, hogy a perindításra rövid határidőt szab, az általános szabályokhoz képest a bizonyítás lehetősége is jelentős mértékben korlátozott, a perindítás elmulasztásának lehetséges jogkövetkezményei nem láthatók előre.

A per érdemében hozott keresetet elutasító döntés kapcsán felperes nem értett egyet azzal, hogy az elsőfokú bíróság külön vizsgálta a felperes által perbevitt 1. pontok alatti és 2. pontok alatti szerződéses kikötéseket. Nem vitatta, hogy az 1. pont szerinti szerződési feltételek nem jogosítják fel egyoldalú szerződésmódosításra. Véleménye szerint azonban miután a fogyasztó az 1. pontokban foglalt rendelkezésekből állapíthatja meg, hogy mihez képest változnak a 2. pontokban részletesen felsorolt díjak, az ÁSZF 1. és 2. pontjait együttesen kell értelmezni, e rendelkezések együttesen minősülnek a felperes egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító kikötésnek, ezért tisztességtelenségük a jelen perben csakis együttesen vizsgálhatók, a régi Ptk. 209. § (2) bekezdésében, illetve a Ptk. 6:102. § (2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel.

A fellebbezés szerint akkor is tévedett az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a perbeli ÁSZF kikötések 2. pontjában foglalt rendelkezések a felmondhatóság elve kivételével nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elveknek.

Az elsőfokú bíróság a szerződéses kikötéseket nem az átlagfogyasztótól elvárható gondosság, ésszerűség, tájékozottság alapul vételével értelmezte és nem volt figyelemmel arra, hogy a felperes a Törvény speciális szabályaira tekintettel csak az általános szerződési feltételek szintjén támaszthatta alá az általa alkalmazott kikötések tisztességességét.

Az átláthatóság elvével kapcsolatban tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy a felperes akkor tett volna eleget a törvényi követelménynek, ha konkrétan megjelöli azt a postai szolgáltatást, amit igénybe fog venni a feltételek felmerülésekor. A finanszírozási jogviszonyok hosszú futamidejére tekintettel ez nem várható el a felperestől, hiszen a postai szolgáltatástípus változhat, esetlegesen kötelező jogszabályi előírás is befolyásolhatja azt. Felperes utalt az első fokú eljárásban felhozott azon érvelésére is, hogy a fogyasztó a változás érvényesülését, a postai szolgáltatás igénybevételét szerződésszerű magatartás tanúsításával el is kerülheti. A Posta szolgáltatásait csaknem valamennyi fogyasztó igénybe veszi, e szolgáltatások díjtétele úgy mint a fogyasztói árindex mértékének ismerete, közismert tény. Hangsúlyozta, hogy a kikötésekben a fogyasztót terhelő díjakat csak az általa igénybe vett postai szolgáltatás díjának változása tényleges hatásának arányában módosíthatja, a szerződéses kikötésben „a megfelelő arány” előírásával biztosította, hogy a szerződéskötéskor meghatározott költségekhez képest az őt illető egyoldalú szerződésmódosítás mértéke behatárolt, a mérték növekedése tekintetében is.

Az elsőfokú bíróság által kifejtettek olyan részletszabály levezetését követelik meg a felperestől az általános szerződési feltételek között, ami csak konkrét díjváltoztatás felmerülésekor végezhető el. A szerződéses kikötés szerint a felperes csak akkor módosíthat díjat, ha a postadíj változása kihat a fogyasztót terhelő költségre és a változás csak olyan mértékű lehet, hogy arányos legyen a Posta díjának változásával, a megváltozott postai díj ugyanazon arányt képviselje a felperesi megváltozott díjösszegben, mint a szerződéskötéskor meghatározott díjakban.

Az az első fokú ítéleti megállapítás, miszerint a fogyasztónak nem kell ismernie a Posta szolgáltatási díjaival kapcsolatos hirdetményt, ellentétes a 2/2012. (XII.10.) PK véleményben és az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletével foglaltakkal, amelyek szerint a mérce az átlagfogyasztótól elvárható gondossági szint, az átlagfogyasztótól pedig elvárható, hogy tudomása legyen a Posta szolgáltatásairól, a Posta levelezési díjait rögzítő dokumentumról, amely bármely postahivatalban, illetve az interneten is bárki számára hozzáférhető, megismerhető. A szerződéses kikötés amiatt sem ütközik az átláthatóság elvébe, mert a fogyasztó több különböző irat összeolvasására kényszerül, ez ugyanis szükségszerű következménye annak, hogy a felperes az objektivitás elvéből következően külső, tőle független körülményt határoz meg a változtatás okaként, ami önmagában azzal jár, hogy a megváltozott tény vagy adat a szerződéstől elkülönülten, nem a felperes által meghatározott dokumentumban lelhető fel. A felperes nyomatékosan hivatkozott arra, az átláthatóság követelménye nem azt jelenti, hogy az egyoldalú

szerződésmódosítási jog szabályozásának a megváltozott díj, költség összegszerű meghatározására, kiszámítási módja rögzítésére, vagy a változás konkrét mértéke meghatározására is ki kéne terjednie. A perbeli szerződési feltétel megfelel az átláthatóság elvének, mert annak alapján a fogyasztó fel tudja mérni a változás lehetséges alakulását, a szerződésből ugyanis kiderül, hogy az ok-listában szereplő körülményváltozás milyen okból (a Posta levelezési díjának a szerződéskötést követően változása), milyen mértékben (a Posta levelezési díjának változásával arányosan megtartva a szerződéskötéskori arányokat), milyen módon (ha a felperes a megváltozott díjú szolgáltatást veszi ténylegesen igénybe a fogyasztónak történő levélküldés érdekében) hat ki a megváltozott költség és díj mértékére.

A felperes az átláthatóság elvénél kifejtett fellebbezési indokait a világos és érthető megfogalmazás elvére is irányadónak kérte tekinteni arra figyelemmel, hogy az elsőfokú bíróság ugyanazon hiányosságból nem minősítette e szerződési kikötést tisztességesnek, mint amire az átláthatóság elvénél hivatkozott. Érveit azzal egészítette ki, hogy a vizsgált szerződéses kikötés az átlagfogyasztó számára értelmezhető, nem bonyolult szerkezetű, közérthető, az egymással összefüggő rendelkezések az általános szerződési feltételekben egy helyen összefoglalva jelennek meg, a megfogalmazás konkrét, nem általános jellegű.

A tételes meghatározás elve a felperes véleménye szerint nem sérül a költség emelésére alapul szolgáló postai szolgáltatás tételes megjelölése hiányában, az ok-lista ugyanis teljes körűen tartalmazza azokat az eseményeket, amelyek felmerülése esetén sor kerülhet az egyoldalú szerződésmódosításra.

Az objektivitás elve sem sérül, mert a szerződéses kikötés egyértelmű a tekintetben, hogy a felperes csak a ténylegesen igénybevett postai szolgáltatás díjának változását veheti figyelembe a költség egyoldalú módosításakor, így a tényleges hatás követelménye érvényesül. Az pedig, hogy a felperes díjain belül milyen mértéket képvisel a Posta által meghatározott díj, nem az általános szerződési feltételek szintjén szabályozási követelmény. A felperes kiinduló értéként a szerződéskötéskori díjszabást vette alapul, ehhez képest szabta meg a változtatás korlátjaként, hogy a szerződéskötéskor általa alkalmazott arányokat megtartva eszközöl változtatást. Ez pedig az arányosság követelményének megfelelést jelent.

A szimmetria elvének érvényesülése kapcsán felperes a Törvény 4. § (1) bekezdés g) pontjában foglaltakra utalva hangsúlyozta, a Törvény rendelkezései szerint az általános szerződési feltétel csak akkor sérti a szimmetria elvét, ha kizárja a fogyasztó javára bekövetkező változás hatásának érvényesítését. Figyelemmel arra, hogy a 11. § (1) bekezdése szerint a jelen perben csak a szerződéses kikötések törvényi követelményeknek megfelelése vizsgálható, a perbeli szerződési feltételek pedig nem zárják ki a fogyasztó javára bekövetkező változás bekövetkezésének érvényesítését, a szimmetria elvének sérelme nem állapítható meg. Kétségtelen, hogy a 2/2014. PJE határozat indokolásának III/2. pontja szerint a szimmetria elve azt is jelenti, hogy a szerződési feltételekből egyértelműen ki kell tűnnie annak is, hogy az ok-listában felsorolt körülmény a fogyasztó szerződő fél számára milyen mértékű csökkentést tesz lehetővé, a Törvény 4. § (1) bekezdés g) pontjában azonban ilyen rendelkezés nincs.

Fenntartotta azt az álláspontját is, hogy a szimmetria elvének érvényesülését a régi Hpt. 210. § (3) és (4) bekezdéseinek, valamint a Hpt. 279. § (4), (5) bekezdéseinek kógens jogszabályi rendelkezései egyébként is biztosítják azzal, hogy előírják a fogyasztó javára történő változás érvényre juttatását.

Perköltségét a már csatolt megállapodás alapján kérte megállapítani, igazolta az irányadó jogszabály szerinti fellebbezési illeték 2.500.000 forint összegének megfizetését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult a felperes másodfokú perköltségben marasztalásával a fellebbezési kérelem megalapozatlansága okán. Kérte továbbra is az Alkotmánybíróság és az Európai Unió Bírósága eljárásának kezdeményezésére irányuló felperesi indítványok elutasítását.

Az első fokú eljárásban tett nyilatkozatai fenntartásával a fellebbezésben írtak alapján indokait a következőkkel egészítette ki. Az alkotmánybírósági normakontroll tekintetében a felperes jogi álláspontját a Fővárosi Törvényszék 4.G.43.590/2014/5-I. számú egyedi alkotmánybírósági normakontrollt kezdeményező végzésének indokolás rendszerére alapította. Erre tekintettel az alperes mellékletként csatolta dr. Trócsányi László igazságügyi miniszternek a Törvénnyel kapcsolatos, az Alkotmánybíróságnak megküldött jogalkotói észrevételeit, amelyek a alperes neve alperesnek a Törvény alkotmányosságával kapcsolatos hivatalos álláspontját tükrözik, így kérte az azokban írtakat teljes mértékben figyelembe venni. Részletesen kifejtett álláspontja szerint a felperesi normakontroll-indítvány túlterjeszkedik a Törvény azon rendelkezésein, amelyeket a jelen perben a bíróságnak alkalmaznia kell, és amelyek tekintetében az alkotmánybírósági vizsgálat bírói kezdeményezésének lehetősége biztosított az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján, ezért kérte figyelmen kívül hagyni a Törvénynek a perben nem alkalmazandó rendelkezéseivel kapcsolatos alkotmányossági aggályokat.

A Törvény kizárólag az árfolyamrés rendezése körében valósít meg jogszabállyal történő szerződésmódosítást, az árfolyamrés rendezésére vonatkozó rendelkezéseit azonban a jelen perben nem kell alkalmazni. Az egyoldalú szerződésmódosítási kikötésekre vonatkozó 4-6. alcímek nem tartalmazzak jogszabállyal történő szerződésmódosítást. A Törvény által felállított vélelem egy olyan tényre vonatkozik, amelyet a jogalkotó valószínűnek tart, lehetővé téve azonban az ellenkező bizonyítást. Az tehát, hogy a vélelem a jogalkotó által megteremtett jogi tény, nem speciális, hiszen éppen ez a vélelem lényege.

A felperes állítása szerint a Törvény új definíciót ad a tisztességtelenségnek a hatálya alá tartozó szerződések esetén. Ezzel szemben a joggyakorlat fejlődési folyamat eredményeként alakította ki a Kúria a törvényerőre emelt hét elvet. A jelen perbeli vizsgálati szempontok tehát a Ptk. értelmezése alapján kialakult joggyakorlat által kialakított szempontok. Téves az a felperesi következtetés, hogy a PK vélemény a 2012. előtt megkötött szerződések megítélésének alapjául nem szolgálhat, hiszen a PK vélemény az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítását célozta, az ítélkezési gyakorlatot pedig a zömmel 2004. és 2010. között megkötött szerződésekkel kapcsolatban kellett biztosítani. A PK vélemény kimondja, hogy irányadó lehet olyan jogvitákra is, amelyekre a korábban hatályos jogszabályi

rendelkezők alkalmazandók. A 2/2014. PJE határozat indokolásának III. pontja pedig a világos és érthető megfogalmazás elvével kapcsolatban hasonló utalást tesz, amikor arról szól, hogy az elv tételes jogi szabályként csak 2009. május 22. napjától hatályos a magyar jogban, az elvet azonban a korábban megkötött kölcsönszerződések kapcsán is alkalmazni kell.

A fellebbezés 10., 11. oldalán javasolt megoldások (közérdekű kereset indítása, a Ptk. 6:104. § (2) bekezdés bővítése) nem alkalmasak a társadalmi, gazdasági problémák hatékony, gyors megoldására.

A jogállamiság, jogbiztonság kérdéskörével kapcsolatban kifejtett felperesi álláspont a Törvény a 2014. évi XL. törvénnyel történt módosítására tekintettel részben már nem relevánsak, egyébként sem merülhetett fel a Törvényben használt kifejezések értelmezhetetlensége, a Törvénynek a perben alkalmazandó 1. § (3) bekezdésének első mondata sem értelmezési, sem alkotmányossági problémát nem vet fel.

A Törvényben rögzített, a felperes által kifogásolt speciális eljárási szabályok, úgy mint a perindítási határidő nem okozott „nagyfokú jogbizonytalanságot” a Törvény 6. alcíme alapján indított perekben, mert köztudomású tény, hogy egyetlen pénzügyi intézményt sem ért érdeksérelem a keresetindítási határidő esetleges eltérő értelmezésének lehetősége miatt. Egyes, az általánostól eltérő eljárási szabályok pedig jelen perben fel sem merültek, így a perben nem volt kézbesítési akadály, a beavatkozás, a szünetelés, a bírósági meghagyás lehetősége fel sem merült arra okot adó körülmény hiányában. A hiánypótlás kizártsága nem fosztotta meg a felperest igényérvényesítési lehetőségétől, hiszen elutasított keresetlevelét újra benyújthatta.

A jelen perben egyetlen kikötés tisztességes voltának az igazolására alkalmas jogi érveket és bizonyítékokat kellett a felperesnek összegyűjtenie, a jogvesztő határidő ezért semmiképpen nem lehet elégtelen a felperes felkészülésére. A határidők lerövidítését az elszámolás mielőbbi megtörténtéhez fűződő nyomós társadalmi érdek alkotmányosan is indokolja.

Az elsőfokú bíróság eleget tett az uniós jog figyelembevételére vonatkozó kötelezettségének annak helyes megállapításával, hogy az irányelv implementációja megtörtént, a 93/13. EKG irányelv első cikkének második bekezdése alapján az irányelv hatálya nem terjed ki azokra az általános szerződési feltételekre, amelyek a tagállamok kötelező érvényű jogszabályi előírásait veszik figyelembe, de a tisztességtelenség vizsgálata e kikötések tekintetében sem kizárt. A Törvény nem az irányelv magyar jogba történő implementációját szolgálja, hiszen az már korábban megtörtént, így nem is kérhető számon a Törvényen az irányelv céljának érvényre juttatása. A Törvény az irányelv céljának érvényre juttatását csak olyan módon akadályozhatná, ha a magyar jognak az irányelvet implementáló szabályait hatályon kívül helyezné, a Törvény ugyanakkor jogszabályt nem helyez hatályon kívül, a fogyasztók számára rendelkezésre álló jogérvényesítési lehetőséget nem korlátoz. Az az irányelv szerinti kíváncsi, hogy a fogyasztók és érdekvédelmi szervezeteik a tisztességtelenség megállapítása érdekében eljárást kezdeményezhessenek, a Ptk. 6:102-105. §-ok alapján biztosított joguk alapján fennáll, az irányelv azonban nem tiltja meg, hogy ilyen eljárások mellett a tagállamok más szabályozással is megkíséreljék biztosítani, hogy tisztességtelen feltételek ne kerülhessenek alkalmazásra.

A per érdemére nézve alperes előadta, a felperes által perbe hozott kikötések 1. pontjai tekintetében a felperes keresetösségi joga hiányának kimondásával az elsőfokú bíróság azt rögzítette, hogy e kikötések nem tartoznak a Törvény 4. § (1) bekezdésében felállított vélelem hatálya alá, ez azonban nem jelenti azt, hogy ezeket a rendelkezéseket a 2. pontok értelmezése során ne kellene figyelembe venni. Az elsőfokú bíróság a tényállást körültekintően állapította meg, amit mutat az is, hogy ítélete indokolásában többször utal az 1. pontokra, illetve az általános szerződési feltételek más rendelkezéseire is. Egyebekben az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos döntése a felperesre kedvező, hiszen az 1. pontokban foglaltak a döntés alapján nem minősülhetnek tisztességtelennek és emiatt semmisnek.

Az átláthatóság elvének vizsgálata körében helyesen állapította meg az első fokú ítélet, hogy a kikötésből az ésszerűen figyelmes fogyasztó nem tudta megállapítani, hogy a felperes mely postai szolgáltatásokat kívánja igénybe venni, és azt sem, hogy milyen mértékben történhet meg további terhek rá történő áthárítása, hiszen a szerződéskötéskori arányokkal sem lehetett tisztában.

A szerződéskötéskor alkalmazott postai szolgáltatások változása a hosszú távú szerződéses viszonyban valóban nem látható előre, azonban a felperesi díjjegyzék díjainak meghatározásakor a felperes előtt bizonyosan ismert volt, hogy mely postai szolgáltatást veszi igénybe, nem volt tehát akadálya annak, hogy a díjjegyzékben feltüntetett díjakon felül a postai szolgáltatás díja megjelenjen. A körültekintően eljáró fogyasztó is csak akkor képes előre látni és utólag ellenőrizni a szerződéskötéskor irányadó postai díjtételhez képest bekövetkező változást, ha előre tájékoztatják arról, hogy melyik postai szolgáltatás díjtételeit kell figyelemmel kísérnie. A „változás tényleges hatásának megfelelő arányban” megfogalmazás olyan általános, ami nem teszi a fogyasztó számára átláthatóvá, hogy a postai szolgáltatás költsége a díjjegyzékben meghatározott díjon belül mekkora részt tesz ki és így az sem, hogy a postai szolgáltatás költségeinek változása milyen arányban, mértékben eredményezheti a vele szemben alkalmazott díjak változását, a fogyasztó nem tudta megállapítani, hogy milyen okból kerülhet sor többletterhek ráhárítására, milyen mértékben történhet ez meg, milyen módon hat ki a körülményváltozás az általa fizetendő díj mértékére.

A régi Hpt-nek való megfelelés azért nem bír relevanciával, mert a tisztességtelenség és a jogszabályba ütközés különböző semmisségi okok. A felperes árazási elvei nem képezték részét a felperes és a fogyasztók közötti jogviszonynak, így azokra a fogyasztó jogot sem alapíthatott. Annak sincs relevanciája, hogy a szerződéskötést követően az adott kikötés miképp került alkalmazásra a gyakorlatban.

Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben is, hogy az átláthatóság elvével kapcsolatban kifejtettek azért irányadóak az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve vizsgálatánál is, mert nem egyértelmű, hogy melyik postai szolgáltatást veszi igénybe a felperes, így melyik szolgáltatás díjtételének változását kell figyelembe venni, és az sem meghatározott, hogy mekkora a változás tényleges hatása.

A tételes meghatározás elvével kapcsolatban is egyetértett azzal az ítéleti megállapítással, hogy a vizsgált kikötés nem határozza meg pontosan, hogy mely

postai szolgáltatásokat veszi igénybe a felperes, ezért az ok-lista csak látszólag zárt, tartalmilag tetszőlegesen bővíthető.

Az objektivitás elvével kapcsolatban a tisztességtelenség indoka szintén a felperes által szabadon kiválasztható postai szolgáltatás, ezzel a felperes befolyásolni tudja a fogyasztóra háruló többletköltség mértékét.

Vitatta azt a felperesi értelmezést, hogy a ténylegesség és arányosság elvének érvényesülése a szerződéses kikötés szintjén nem, csak annak alkalmazási gyakorlata alapján vizsgálható, mert e feltétel lényege, hogy a kikötés megfogalmazása úgy történjen meg, hogy arra a fogyasztók jogot alapíthassanak.

A szimmetria elvének sérelme azért valósul meg, mert a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás a fogyasztó számára csak akkor kikényszeríthető, ha a szerződés ehhez jogcímet biztosít, amit a vizsgált szerződéses kikötés nem tartalmaz.

Az ellenkérelméhez csatolt megbízási szerződés kivonattal igazolt megállapodás szerinti munkadíj megállapítását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla sem a Törvény, sem a 2/2014. PJE határozat felperes által megjelölt rendelkezései tekintetében nem tartotta szükségesnek az alaptörvény-ellenesség vizsgálatára irányuló alkotmánybíróági eljárás kezdeményezését. Az erre irányuló felperesi kérelem elutasításának részletes indokolása tartalmilag normakontrollt jelentene, amire a bíróságnak nincs lehetősége, ezért ezt a Fővárosi Ítéltábla mellőzte, utalva arra, hogy más bíróság ugyanezen indítvány tárgyában hozott fellebbezésben hivatkozott határozata a Pp. 4. § (1) bekezdése szerinti alapvető rendelkezésnek megfelelően nem köti.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint továbbá az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshoztali eljárásának kezdeményezése sem indokolt, mert a jelen perben nem merült fel közösségi jogszabály EUMSZ 267. Cikke szerinti alkalmazásának, illetve értelmezésének szükségessége. Utal a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy miután nem minősül végső fokon eljáró fórumnak, előzetes döntéshozatalra tartozó kérdés fennállása esetén sem terhelne az Európai Unió Bíróságához fordulás kötelezettsége, diszkrecionális jogánál fogva annak szükségességét mérlegelni jogosult.

A per tárgyalásának felfüggesztésére okot adó körülmény hiányában a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, abból helytálló indokolással vont le következtetést a kereset alaptalanságára.

Az elsőfokú bíróság a Törvény 1. § (1) bekezdésében foglaltak helytálló értelmezésével állapította meg azt, hogy a kereset 1-18. pontjaiban megjelölt általános szerződési feltételek 1. pontjai nem tartoznak a Törvény tárgyi hatálya alá, mert nem tartalmazzak a 4. § (1) bekezdése szerinti, a felperest egyoldalú

szerződésmódosításra feljogosító kikötést, mindössze a felperesi díjszabás alkalmazásának esetköreit rögzítik. Ebből következően ezen szerződési kikötések vonatkozásában az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a felperes keresetőségi jogának hiányát és utasította el érdemi vizsgálat nélkül a keresetet. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a keresetben megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjai tisztességességének vizsgálata során az elsőfokú bíróság ne vehette volna figyelembe ezeket a rendelkezéseket, ami az ítélet indokolásából megállapíthatóan meg is történt.

A jelen per tárgyát a keresetben megjelölt ÁSZF rendelkezések 2. pontja vonatkozásában annak vizsgálata képezi, hogy a felperest a költség egyoldalú változtatására feljogosító kikötések tisztességese-e, megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-f) pontjaiban rögzített valamennyi elvnek.

Téves az a felperesi álláspont, amely a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt feltételeknek megfelelés vizsgálatához a Törvény 11. § (1) bekezdésében használt „kizárólag” kifejezést úgy értelmezi, hogy az nem ad lehetőséget a bíróság számára arra, hogy az általános szerződési feltétel tisztességességének, vagy tisztességtelenségének megítélésekor az adott szerződési feltételben történő megállapodás idején hatályos jogszabályi környezet rendelkezéseire tekintettel történjen meg a kikötés vizsgálata a perben, vagyis kizárja, hogy a tisztességesség megítélése során a bíróság mindazokat a szempontokat figyelembe vegye, amelyeket a Törvény hatálybalépése előtt ugyanennek a vizsgálatnak a során értékelnie kellett.

A régi Ptk. rendelkezései közé a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv átültetése céljából 1998. március 1-jei hatállyal az 1997. évi CXIX. törvény 4. §-ával beiktatott, így a perbeli időszak kezdetekor, 2004. május 1-jén már hatályos 209/B. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg. A (3) bekezdés azt is kimondta, a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. A 2006. évi III. törvénnyel történt módosítást követően 2006. március 1-től hatályos régi Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében akkor minősült tisztességtelennek az általános szerződési feltétel, illetőleg a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapította meg. A 209. § (2) bekezdése úgy rendelkezett, a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételeknek a szerződés

más feltételeivel, vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. A 2014. március 15. napjától hatályos Ptk. 6:102. § (1) és (2) bekezdésében lényegében ezzel azonos tartalmú rendelkezések szerepelnek.

A régi Ptk., illetve a Ptk. e rendelkezései az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata körében irányadó körülményeket, szempontokat általános jelleggel, valamennyi általános szerződési feltételre kiterjedően egységesen irányadó generálklauzulaként határozzák meg. Ebből következően e rendelkezéseket a hatálybalépésüket követően alkalmazott valamennyi egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltételre, így a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötésekre, azok tisztességességének vizsgálatára is irányadónak kell tekinteni.

A bírói gyakorlat a generálklauzulát értelmezve, az Európai Unió Bíróságának a 93/13 EGK irányelv értelmezése körében hozott ítéleteire is figyelemmel a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötést tisztességtelennek tekintette akkor is, ha nem egyeztethető össze általában a szerződésre, illetve az adott szerződéstípusra vonatkozó alapvető elvek, rendelkezések lényegi gondolatával, így különösen akkor, ha nem felel meg a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve ezzel azonosan a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás, tételes meghatározás, objektivitás, ténylegesség és arányosság, átláthatóság, felmondhatóság, szimmetria elve). Fogyasztói kölcsönszerződések esetén tehát ezen elvek bármelyikének sérelme a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötés tisztességtelenségét eredményezi, önmagában alapul szolgál annak megállapítására, hogy a szerződési feltétel a fogyasztó hátrányára indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt a pénzintézetnek, nem felel meg a jóhiszeműség és tisztesség magánjogi jogviszonyokban irányadó objektív követelményének.

Utal a Fővárosi Ítéltábla az Európai Unió Bírósága C-92/11. számú ítéletére, amelynek 58. pontja értelmében az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezést, amelyet a bíróság az EUMSZ 267. Cikk alapján rá ruházott hatásköre alapján valamennyi közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna, a bíróságok alkalmazhatják, és azt alkalmazniuk kell az értelmezési kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokra is, ha egyébként teljesülnek azok a feltételek, amelyek lehetővé teszik az említett szabály alkalmazására vonatkozó pernek a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti megindítását. Ezzel azonosan érvel a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjához fűzött indokolás, kimondva, hogy nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, ha a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezések alapján az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét állapítja meg olyan okból, amelyet utóbb külön törvény - adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva - kötelezően is szabályoz.

A Törvény 4. § (1) bekezdése a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában, illetve a 2/2014. PJE határozat 2. pontjában rögzített elvek sérelmére alapítva állít fel megdönthető vélelmet a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt a kamat, költség, díj egyoldalú emelésére feljogosító, általános szerződési feltételnek minősülő szerződéses kikötés tisztességtelenségére nézve, a vélelem megdöntése iránti per tárgyát pedig a Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében annak vizsgálata képezi, hogy a szerződéses kikötés megfelel-e azon elveknek, amelyek bármelyikének sérelme önmagában a szerződési feltétel tisztességtelenségét eredményezi.

Miután a Törvény a bírói gyakorlat alapján konkretizálta, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézményt egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító rendelkezések mely elveknek való meg nem felelés esetén ütköznek a tisztességtelenség generálklauzulájába, a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint a Törvény 11. § (1) bekezdése - a preambulumban deklarált törvényi célra is figyelemmel - nem értelmezhető akként, hogy a 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek érvényesülésének vizsgálata során a bíróságnak ne kellene figyelembe vennie a perbeli szerződéses kikötések alkalmazása időpontjában hatályos azon nemzeti és uniós jogi normákat, bírói gyakorlatot, amelyekre figyelemmel a Kúria a 2/2014. PJE határozata 2. pontjában foglalt hét elvet kialakította.

Az ítélet indokolásából megállapíthatóan az elsőfokú bíróság a kereset elbírálása során a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek érvényesülésének vizsgálatakor a perbeli általános szerződési feltételek alkalmazása időpontjában hatályos nemzeti és uniós jogi normákat, valamint az alkalmazásuk körében kialakult bírói gyakorlatot is figyelembe vette.

Nem foghat helyt felperes azon fellebbezési érvelése sem, hogy a 93/13/EGK irányelv 1. cikk (2) bekezdésével összhangban álló régi Ptk. 209. § (6) bekezdése, valamint a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése értelmében a kógens jogszabályi rendelkezéseknek, így a 2009. évi CL. törvénnyel módosított régi Hpt. 2010. január 1. napjától hatályos 210. § (3)-(5) bekezdéseiben szabályozott árazási elveknek megfelelosége okán a felperesi kereseti kérelemben megjelölt általános szerződési feltételek 2. pontjaiban meghatározott szerződési kikötések tisztességtelensége nem vélelmezhető.

E körben a Fővárosi Ítélőtábla rámutat arra, miszerint a Ptk. kötelmi jogi szabályai alapvetően arra épülnek, hogy a szerződés megkötésére a kölcsönös érdekek kiegyenlítését biztosító alkufolyamatban kerül sor, ezért a szerződés tartalmát a felek a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint szabadon állapíthatják meg. Ezen diszpozitivitás nem korlátlan, a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint a jogszabályba ütköző, a jogszabály megkerülésével kötött, a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződés semmis; további korlátot jelent a jóhiszeműség és tisztesség objektív kötelmi jellegű kategóriája. A régi Ptk. 209. § (1) bekezdésében megfogalmazott generálklauzula nem tartalmazza a tisztességtelen kikötés tényállási elemeként a jogszabályba ütközést, a feltétel tisztességtelensége enélkül is megállapítható. A 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 2. pontja szerint az általános szerződési feltételként szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés

érvénytelenségéről a régi Ptk. 209. §-a rendelkezik; a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések tekintetében tehát az általános szerződési feltételek kikötéseinek tisztességtelen jellegét a Ptk. 209. §-a és nem a Hpt. alapján kell megítélni. Kétségtelen, hogy a régi Ptk. 209. § (6) bekezdésének rendelkezése folytán olyan feltétel tisztességtelensége bírósági vizsgálat tárgyát nem képezheti, melyet jogszabály határoz meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határoznak meg, ez azonban csak olyan jogszabályi rendelkezésekre vonatkozik, amelyek az adott kérdést a szerződés tartalmává válásához szükséges részletezettséggel rendezik, tehát amelyek nem igénylik a régi Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti konszenzust, enélkül is a régi Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés tartalmává válnak. Ezzel szemben a régi Hpt. olyan kógens törvényi keretszabály, melyet a pénzügyi intézmény rendelkezési joga tölt meg tartalommal. Ebből következően az a körülmény, hogy a Hpt.-ben biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jogát felperes az általános szerződési feltételekben foglaltak szerint a Hpt. rendelkezéseinek megfelelően írásban rögzített, a Felügyelet által jóváhagyott árazási elvek betartásával gyakorolhatja, nem zárja ki a perbeli szerződési feltételek tisztességtelennek minősítését, mert a kamat, díj, költség árazási elveknek megfelelően történő egyoldalú emelésének lehetőségét biztosító szerződési feltétel amellett, hogy egyfelől megfelelhet a ténylegesség és arányosság elvének, még sértheti az átláthatóság elvéből fakadó követelményeket és emiatt minősülhet tisztességtelennek.

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek egyenértékűsége és egyben konjunktivitása mellett állást foglalva rámutatott arra, hogy bármely elv sérelme esetén el kell utasítani a keresetet, továbbá a 2/2014. PJE határozat indokolásának III/2. pontjában foglaltakra figyelemmel vizsgálata körébe vonta a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontja szerinti követelmények teljesülését is, és ennek keretében elsősorban az átláthatóság elvének érvényesülését vizsgálta.

A Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a kamat, díj, költség egyoldalú emelését lehetővé tevő szerződéses kikötés akkor nem felel meg az átláthatóság elvének, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletében foglaltakat, mely szerint a 93/13/EGK irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát. A szerződési feltételnek éppen ezért világosnak és érthetőnek kell lennie, mely alatt nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott mechanizmus konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a

kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket (irányelv 5. cikk). Az irányelv huszadik preambulumbekzdése kifejezetten meghatározza, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse a szerződés összes feltételét. Az Európai Unió Bírósága C-472/10. számú ítéletében továbbá rámutatott arra, hogy az irányelv melléklete 1. pontja j) alpontjának és 2. pontja d) alpontjának fényében úgy kell értelmezni ezen irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, hogy ha valamely eladó vagy szolgáltató a fogyasztói szerződésekben szereplő általános szerződési feltételek részét alkotó kikötésben a nyújtandó szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjak egyoldalú módosítását írja elő, anélkül azonban, hogy e költségek kiszámításának módját egyértelműen meghatározná, és anélkül, hogy e módosítás érvényes indokát megjelölne, e kikötés tisztességtelennek minősül. Lényegében ugyanezt fogalmazta meg a C-92/11. számú ítélete is, amennyiben kimondja, hogy a nyújtandó szolgáltatás díjainak egyoldalú megváltoztatását a szolgáltató számára lehetővé tevő feltétel mérlegelését illetően alapvető jelentőséggel bír egyrészt az, hogy a szerződés a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak megváltoztatásának indokát és módját átlátható jelleggel, úgy tünteti-e fel, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa e díjak esetleges módosítását, másrészt pedig az, hogy a fogyasztók a díjak tényleges módosítása esetén jogosultak-e a szerződés felmondására.

Mindebből következően nem irreális elvárás a gazdasági erőpozícióban lévő pénzügyintézet mint professzionális gazdasági szereplővel szemben, hogy mérje fel a szerződéskötéssel együtt járó kockázati tényezőket és azt olyan módon tárja a jellemzően különleges szakértelemmel nem rendelkező fogyasztó elé, hogy az abból megfelelően fel tudja mérni az általa a szerződéskötéskor vállalt kötelezettségeket, az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásokból eredő többletkötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét.

Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel a szimmetria elvének vizsgálatával összefüggésben helytállóan vont le következtetést az átláthatóság elvének sérelmére nézve. Helytállóan utalt ennek kapcsán az Európai Unió Bírósága C-92/11. számú iránymutató döntésének 50. pontjára és mutatott rá a felperes által perbevitt általános szerződési feltételek vizsgálatával arra, hogy a régi Hpt. 210. § (3), (4) bekezdései és a Hpt. 279. § (4), (5) bekezdései által szabályozott, de a fogyasztó által nem megismerhető árazási elvek nem képezik a felperes általános szerződési feltételeinek részét, ezért ha azok kötelező érvényű jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosítják is a felek szerződéses jogviszonyában a szimmetria és az arányosság elvének érvényesülését, az átláthatóság követelménye nem jut érvényre, hiszen a felperes maga sem vitatta, hogy ezek az előírások a fogyasztó számára nem megismerhetőek, és a postai szolgáltatások költségének díjban érvényesített (és megtartani vállalt) arányát, valamint a

költségek csökkenésének a fogyasztó javára történő érvényesítését az általános szerződési feltételek nem tartalmazzák.

Az a tény, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó, egyébként a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint objektív és a ténylegesség elvének is megfelelő körülmények bekövetkezése, a ... Zrt. díjszabása módosulása esetén a felperes a fogyasztó által nem ismert árazási elvekben rögzített arányban élhet a szerződésmódosítás jogával, a fogyasztó számára lényegében előre nem kalkulálhatóvá és utólag ellenőrizhetetlenné teszi az egyoldalú szerződésmódosítás jogszerűségét, a fogyasztó továbbá azt sem tudja megítélni, hogy az adott feltétel bekövetkezése esetén követelhet-e, és ha igen, milyen mértékű költségcsökkentést a felperestől. Ebből következően, valamint azáltal, hogy a fogyasztóval kötött szerződésben a szerződéskötés időpontjában nem kerültek kifejezetten és egyértelműen rögzítésre a felperes által kötelezően alkalmazandónak tekintett jogszabályi rendelkezések, valamint az általa alkalmazott, az árazási elvekben rögzített, a díjszabás meghatározására vonatkozó számítási módok, kétségtelenül bekövetkezett az átláthatóság követelményének sérelme.

Figyelemmel arra, hogy a korábban már kifejtettek szerint a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek bármelyikének sérelme alapul szolgál a vélelemmel érintett szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására, továbbá hogy a perbeli esetben a per tárgyává tett és az elsőfokú bíróság által érdemben vizsgált általános szerződési feltételek nem felelnek meg az átláthatóság követelményének, ezért tisztességtelének, a Fővárosi Ítéltábla szükségtelennek találta a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt, az elsőfokú bíróság által vizsgálódása körébe vont további elvek érvényesülésének vizsgálatát, mert azok esetleges megvalósulása sem eredményezhetné a kereset megalapozottságát.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, így a felperes a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviselettel felmerült másodfokú perköltségét. A 32/2003. (VIII.22) IM számú rendelet 2. § (1) bekezdés és (2) bekezdése szerint az ítéltábla az alperesi jogi képviseleti munkadíjat a megbízási szerződésben kikötött összegű (38.000 forint + áfa) óradíj alkalmazásával 8 órai munkavégzés elfogadásával 304.000 forint + áfa összegben állapította meg, ezen felül elfogadta a felkészítő munkaként igényelt 200.000 forint + áfa összeg igényt, amely munkadíj összegek együttesen 504.000 forint + áfa összeget tesznek ki, ehhez járul továbbá az 504.000 forint 4,5 %-át kitevő készkiadás, amelynek megtérítésére az alperesi jogi képviselő szintén jogosult, az ezt meghaladó perköltség igénye alaptalan.

Budapest, 2014. november 5. napján

Dr. Felker László s.k.,

a tanács elnöke

Hegedűsné dr. Uhrin Andrea s.k.,
s.k.,
előadó bíró

Dr. Csullag Józsefné
bíró